

Kalvaroyndirnar við Áir halda fram

P/f Fiskaaling og Fiskirannsóknarstovan hava havt stórar kavlar við Áir síðani 1984. Síðani 1988 er fylgt við gýtingini. Frá 1990 til 1992 samstarva Føroyar og Ísland um aling av kalva m.a. við stuðuli frá Vestnordenprojektinum.

Hetta og annað skrivir Ingvarð Fjalstein um í nýggjasta nummarinum av blaðnum "Alarin". Vit prenta grein hansara.

Hví ala kalva?

Tá farið verður í holt við at ala eitt fiskaslag, er sum oftast neyðugt at kanna eftir, um hetta fiskaslagið lýkur treytir, sum kunnu gera alingina av hesum fiskaslagnum til eina lønandi vinnu.

Fremsta treytin er, at soluprisurin er ella kemur á eitt sovordíð stóði, at fiskaslagið er áhugavert. Aðrar tyðandi treytir eru, at fiskurin kann liva og trivast í umhvørvinum á staðnum, at tað er møgulegt at hava tamarhald á øllum livstigum og at rimiligt útgæð kann nýtast. Viðvíkjandi kalva, so er at siga, at soluprisurin er á einum rimilgum stóði á meginlandinum, og at kalvi livir og trivast í føroyskum umhvørvi. Hinvegin hava hvørki vit ella onnur fult tamarhald á øllum livstigum, og fyrribils er tað rættiliga avmarkað við útgæð, og útgæðin er kostnaðarmikil.

Kalva-livfrøði Rogn og yngul

Kalvi gýtir á djúpum vatni, á 700 m ella meira. Gýtingartíðin er vanlig frá februar til mai. Hver rognkalvi gýtir einar 8-12 ferðir í gýtingartíðini. Rognini eru goðar 3 mm í

tvormát. Eftir gýtingina reka tey spakuliga upp eftir, av tí at tey eru nakað lættari en sjógvur. Í føroyskum sjóarhita í gýtingartíðini klekja rognini eftir 11 døgum. Nýklaktur kalvayngul er rundur sum annar fiskayngul og um 7 mm langur. Í mun til laks er hesin yngulin sera lítið búgvinn, og plommuposin er stórur. Yngulin rekur framvegis upp eftir ta fyrstu tíðina eftir kleking. Men so kemur eitt tíðarskeið har yngulin verður nakað tyngr. Seinastu tíðina áðrenn yngulin fer at eta, er hann aftur lættari. Tíðin við plommu varar ein slakan mánað við Føroyar. Kalvayngulin er framvegis rundur og er nú 11 mm langur (mynd 1).

Kalvayngulin er nú farin at eta smádjór uppi í sjónum í einar tveir til triggjar mánaðar. Nakað eftir at kalvin er farin at eta, fer vinstra eygað at flyta seg yvir á høgru síðu og kalvayngulin svimur meira og meira á liðini. Tá vinstra eygað er komið yvirum, fer kalvin niður á botn á grunnum vatni. Kalvin livir fyrri tað mesta niðri við botn.

Siljafiskurin fer at gýta, tá hann er 4-5 ára gamal. Hann er tá einar 55 cm og vigar 2-3 kg. Rognfiskurin

fer at gýta um 7-8 ára aldur og er tá einar 120 sentimetrar langur og vigar eini 15-20 kg.

Vøxtur

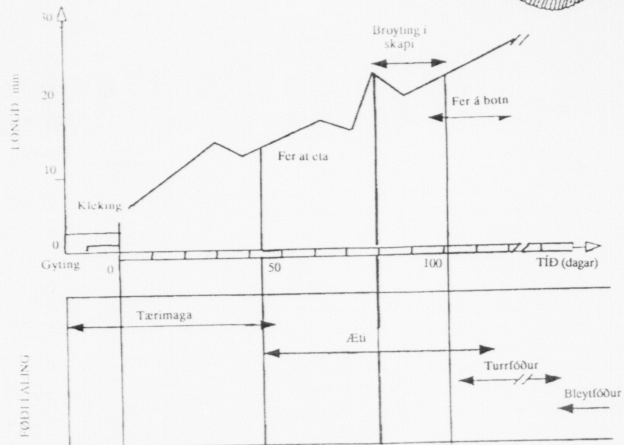
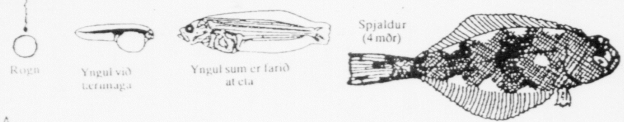
Frá kanningum undir Føroyum vita vit nakað um, hvussu kalvi veksur í okkara havøki. Úrslit frá kanningum, sum Fiskirannsóknarstovan hevur verið uppi, siggjast á mynd 2. Myndin visir, at fyrstu árin er lítill munur á vøkstrinum millum siljafisk og rognafisk og at rognafiskurin sum frá liður veksur væl skjótari enn siljafiskurin. Rognafiskurin verður eisini væl størri. Fimm ára gamal er rognafiskurin um 4,5 kg. og siljafiskurin um 3,0 kg. Fimm ár seinni er vektin á vikavist 36 kg og 12 kg.

Enn er smáligt við tølum um vøkstur á aldum kalva. Royndarstöðin í Austevoll í Norra fekk í 1986 nakað av kalvayngli undan. Hvussu kalvin vaks hesi árin er vist á mynd 3. Her sæst, at kalvaspjøldrini eru komin upp á 1500 g eftir hálvumtriðja ári. Hetta er umleið sama vekt, sum laksur hevur eftir somu tíð.

Tað er tó lítill ivi um, at kalvin kann faast at vaksa munandi skjótari tað fyrsta árið, eftir at hann er farin á botn. Hetta kann gerast bæði við at hita sjógvin og við at betra um fódur og umhvørvi.

Hvørji eru trupulleikarnir í kalvaalingini í dag?

Sum nevnt frammanfyri gýtir ein rognkalvi fleiri ferðir í gýtingartíðini, sum varar ein til tveir mánaðar. Rognini eru tó bert góð í nakrar tímar í samband við hvørja gýting. Hetta førir við sær, at tað er neyðugt at fylgja við gýtingini hjá hvørjum rognafiski sær, skalt tú hava góð rogn hvørja ferð. Hetta kann vera rættiliga arbeiðskrevjandi. Tað er tó ikki neyðugt við so nógvum litrum av goðum rognum, tí hvør litur av rognum inniheldur um 40.000 rogn. Ein hampilgur rognkalvi kann geva fleiri litrar av rognum.



MYND 1. Kalvi tveir fyrstu fyra mánaðarnar (L. Rønnestad).

Klekingin av sjálvum rognunum er ikki so trupul. Tað tekur bert 10-14 dagar frá gýting til rognini klekja, so tað er møgulegt at fylla klekingarútgæðina fleiri ferðir í klekingartíðini. Teir størstu trupulleikarnir í dag eru á teimum næstu stigunum eftir klekingina.

Fyri tað fyrsta er tað ringt at halda yngulin frískan og óstrongdan frá klekingini, og til hann skal fara at eta. Hesa tíðina er yngulin sera viðbrekin. Harafturat hevur tað ikki eydnast enn at gera kunstfóður til kalvayngulin. Fyrstu tíðina má kalvayngulin, sum er, fáa livandi fódur. Livandi fódur fæst annaðhvørt við at sila sjógv, ella ber til at ala sma djór at foda kalvayngulin við, men neyðugt er tá at framleiða fódur til hesi smádjór, ið fær tey at líkjast nátturligari fóði. Kalvayngulin fær livandi fóði, til hann fer niðrá botn á liva, og tað er ein til hálvannan mánað eftir, at hann er farin at eta. Eftir at yngulin er farin á botn, tolir hann nógv meira av, og kann fara at eta turrfóður. Sostatt eru størstu livfrøðiliga trupulleikarnir frá tí at yngulin klekir, og til hann hevur fingið rætt kalvaskap.

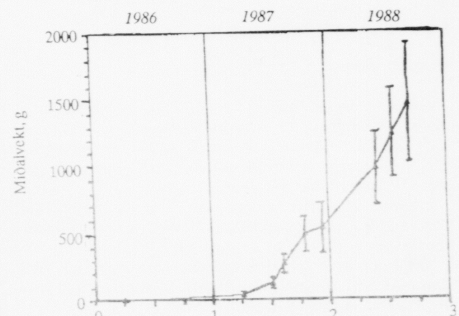
Kalvin livir meginpartin av tíðini á botni. Sostatt er tað nærliggjandi at ala kalva í kørnum. Kørini mugu vera rættiliga djúp ella hava tilíkt skap, at tað verður skýmlikt á teimum, annars fær kalvin sær um summarið. Hann verður sólrendur. Hetta er sera kostnaðarmikið bæði í bygging og rakstri. Gyrðingar í fjørni ella niðri á botni er ein annar máti. Triði mátin er at hava flótandi útgæð við hókandi botni. Royndir verða gjørdar á øllum økjum.

Hvar eru Føroyar í kalvaalingini?

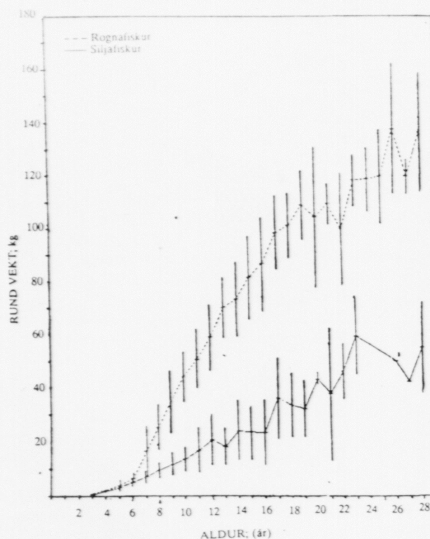
P/f Fiskaaling og Fiskirannsóknarstovan hava havt stórar kavlar við Áir síðani 1984. Síðani 1988 er fylgt við gýtingini. Frá 1990 til 1992 samstarva Føroyar og Ísland um aling av kalva millum annað við stuðuli frá Vestnordenprojektinum. Játanin haðani fyrri Føroyar í 1990 er kr. 130.000. Harafturat eru jattaðar kr. 170.000 ígjøgnum konto »Royndir innan

havbúnað» á Løgtingsfíggarlógini. Í mun til tað t.d. norðmenn brúka til kalva og onnur fiskasløg er hetta sera lítið, men hesar jattanir geva okkum møguleika til at gera tær fyrstu royndirnar við kalvayngli og ymiskum tekniskum uppsetingum. Harafturat hava jattanir verið til at fiska kalvaspragur, og eru vakstrarroyndir í kørnum gjørdar við hesum.

Ingvarð Fjalstein



MYND 3. Vøxtur fyrstu árin á aldum kalva (Rønnestad og Kárdal 1988)



MYND 2. Vægt eftir aldri á kalva undir Føroyum (H. í Jakupstovu, T. Haug)

Annaðhvørt – ikki bæði

Føroyslutrygd